

ERNEST SÝKORA – KEĎ SA ZAČÍNALA BUDÚCNOSŤ

Viola Tamášová

Abstrakt: Štúdiá je venovaná životu a dielu profesora Ernesta Sýkora, CSc., ktorý isté svoje životné obdobie pôsobil na Katedre pedagogiky FiF Univerzity Komenského v Bratislave ako profesor pedagogiky (od r. 1959 – do roku 1990) a tiež vo funkcii dekana fakulty. Bol slovenský a československý povojnový politik Komunistickej strany Slovenska, minister vlád Československa, poslanec Dočasného Národného zhromaždenia, Slovenskej národnej rady a Národného zhromaždenia ČSR. Ako vysokoškolský pedagóg sa zaslúžil o rozvoj Katedry pedagogiky vysokých škôl a o založenie a rozvoj Kabinetu pre výskum mládeže na Filozofickej fakulte UK v Bratislave.. Významný podiel má prof. Sýkora v rozvoji školy a pedagogiky najmä, keď bol poverenikom školstva a osvety a ministrom školstva (1950-1958). Od r. 1959 pôsobil na Katedre pedagogiky. Pričinil sa o rozvoj všetkých druhov a stupňov škôl, a keďže bol a zostal presvedčeným marxistom, pričínal sa aj o rozvoj marxistickej pedagogiky. Patril k priekopníkom socialistickej výchovy a pedagogiky v škole i mimo nej a k popredným československým marxistickým pedagógom. Zomrel v Bratislave, 15. januára 2000.

ŽIVOTNÉ MÍLNIKY ERNESTA SÝKORA

Prof. PhDr. Ernest Sýkora, CSc. sa narodil 2. augusta 1914 v Banskej Bystrici, kde aj v r. 1933 ukončil svoje gymnaziálne štúdiá. Po nich nastúpil na Filozofickú fakultu UK, kde študoval odbor filozofia a slovenský jazyk. Už ako vysokoškolák bol členom Spolku socialistických akademikov, mal pokrokové a vyhranené názory na spoločnosť, a svoje literárno-kritické články uverejňoval v časopisoch DAV, Šíp, Slovenské smery a Tvorba. Niekoľko rokov po skončení FiF UK (1938 - 1944) pôsobil ako stredoškolský profesor na gymnáziu

v Bratislave a Liptovskom Mikuláši. Počas SNP pracoval ako redaktor časopisu Útok, a neskôr počas Povstania ako vedúci Spravodajskej agentúry Slovenska. Isté obdobie prežil v horách a potom prešiel na oslobodené územie. Po skončení vojny, v júli 1945, prešiel pracovať do zväzu mládeže, ktorému zostal verný celý život. Zároveň pracoval na Povereníctve školstva ako prvý tajomník povereníka Ladislava Novomeského, neskôr ako vedúci sekcie osvety. Už v auguste 1945 na celoslovenskej konferencii mládeže v Martine ho zvolili za predsedu Ústredného výboru Zväzu slovenskej mládeže (ZSM) a na konferencii v Ružomberku za predsedu Ústredia mládeže ČSR. Boli to vysoké funkcie, mal iba 31 rokov. Vymenované funkcie, a zároveň aj funkciu podpredsedu ÚV ČZM zastával v rokoch 1945-1953. Aj ako mladý komunista bol aktívny, bol členom ÚV KSS (1945 - 1966) a aj člen ÚV KSČ od r. 1949. O rok neskôr, v r. 1950 až do r. 1959 bol povereníkom školstva a osvety na Slovensku, ako náhrada za Laca Novomeského, ktorý bol odvolaný v rámci kampane proti buržoáznemu nacionalizmu a v r. 1953 (na 9 mesiacov) ministrom školstva a osvety po Zdeňkovi Nejedlom (H. Chrobáková, 1953). Na Katedru pedagogiky nastúpil ako profesor v r. 1959, kde zostal až do r. 1990.

PÔSOBENIE NA FILOZOFICKEJ FAKULTE UK A NA KP V BRATISLAVE

Ako profesor pedagogiky nastúpil prof. Ernest Sýkora, CSc. v r. 1959 na Katedru pedagogiky FiF UK. Spočiatku sa špecializoval na vysokoškolskú pedagogiku, neskôr na históriu a teóriu pedagogiky mládežníckeho hnutia. Prednášal v týchto odboroch, viedol semináre, písal štúdie, vystupoval na konferenciách, obzvlášť s témami komunistickej výchovy vysokoškolákov a s témami mládežníckeho hnutia. V r. 1961 a 1962 bol tiež dekanom Filozofickej fakulty UK. Myšlienky Pražskej jari 1968 a augustový vstup okupantských vojsk Varšavskej zmluvy na územie Československa si vysvetľoval svojsky a v straníckom duchu. Zostal verný ideám marxizmu – leninizmu a spojenectvu so Sovietskym zväzom (až do svojej smrti). Za tento postoj bol kritizovaný a pranierovaný pokrokovými, demokratickými autormi článkov v Smene, Roľníckych novinách, Práci, Učiteľských novinách a vo Večerníku. Napriek všetkej kritike, zostal na svojich ideových pozíciách marxistu. Bol naivne presvedčený o svojej pravde. Po roku 1970 zostáva naďalej na KP FiF UK a o.i. zastáva niekoľko významných funkcií v oblasti pedagogiky: ako člen Vedeckej rady FFUK, v rokoch 1964 – 1975 je predsedom Slovenskej pedagogickej spoločnosti SAV a od r. 1971 aj podpredsedom Československej pedagogickej spoločnosti ČSAV, na odbore vysokých škôl a vedy MŠ SSR pracoval v rokoch 1970- 1974 ako predseda komisie pre politicko-výchovnú prácu, taktiež od r. 1975 ako člen Komisie pre udeľovanie Ceny ministerstva školstva SSR, pracoval tiež ako člen Komisie pre

pedagogiku a psychológiu SAV (od r. 1970) a člen výboru MŠ SSR pre cyklickú prípravu vedeckých pracovníkov. Na KP bol od r. 1977 predsedom rigorózneho komisie pre pedagogiku. Prof. E. Sýkora bol školiteľom vedeckých aspirantov z odboru pedagogika a pod jeho vedením obhajilo vedeckú hodnosť kandidáta pedagogických vied niekoľko vedeckých aspirantov. Zároveň svoju odbornosť preukazoval aj ako oponent kandidátskych dizertačných i habilitačných prác, čím pomáhal zvyšovať vedeckú a pedagogickú kvalifikáciu mladej generácie vysokoškolských pedagógov a výskumníkov. Mnohí z pedagógov, školských, vedeckých a politických pracovníkov sú mu povďační, že ich oslovil napr. na Trati mládeže, alebo iných stavbách mládeže ako boli napr. D. Čierna – Lantayová (1974), H. Tkadlečková (1956, 1964, 1982), či ako mladších kolegov – J. Straka. (1974, 1978), L. Macháček (1980, 1982), M. Žilínek (1982) a jeho študentov, aspirantov – M. Malík (1980), V. Tamášová (2005) a iní, dal im šancu v pedagogickej, publikačnej i výskumnej činnosti a kariére v oblasti histórie pedagogiky mládeže a teórii mládežníckeho hnutia. Prejavil im dôveru, podporoval ich. Zásluhou prof. Sýkoru vznikol v r. 1974 Kabinet pre výskum mládeže FF UK ako pracovisko, ktoré riešilo úlohy štátneho plánu základného výskumu. Jednou z úloh Kabinetu bolo aj organizovanie konferencií, ktoré združili viacerých odborníkov z oblasti histórie mládežníckeho hnutia, pedagogicko-psychologického a sociologického výskumu (Macháček a kol. 1982). Veľkoryso sa tu koncipovala Malá encyklopédia pokrokového detského a mládežníckeho hnutia na Slovensku, ktorú pripravoval široký aktív vedecko-pedagogických pracovníkov z oblasti práce s mládežou (Kol. autorov, 1980).

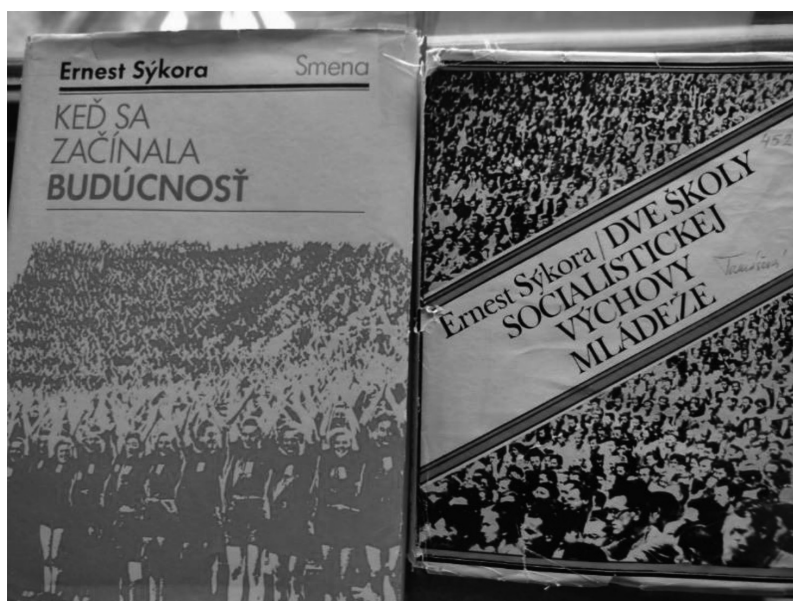
PEDAGOGICKÉ MYSLENIE PROF. E. SÝKORU

Siaha hlboko do obdobia zápasov o socialistickú školu a jednotnú organizáciu mládeže. Zaujímal sa od začiatku o výchovné otázky vo zväze mládeže, čo má dôležité miesto v jeho pedagogickej práci počas celého obdobia pôsobenia na KP FFUK. Ako ideový základ u neho pre vytvorenie koncepcie jednotnej mládežníckej organizácie tvorili: generálna línia KSČ, Ohlas Slovenského Národného frontu z marca 1945, Košický vládny program z 5. apr. 1945, Leninove myšlienky o mládeži a sovietska pedagogika. Nerozlučne spájal politický aspekt s pedagogickým. Ako kľúčový význam pre činnosť ZSM považoval telesnú výchovu a šport. Významne zasiahol pri zjednocovaní telenej výchovy na Slovensku a pri prebudovaní Sokola. Keď sa v polovici 50.-tych rokov objavili otvorené problémy mládeže (vplyv západnej kultúry, slobody, demokracie), tak prof. Sýkora vystúpil na zjazde mládeže a vyslovil myšlienku: „každá mladá generácia chce po sebe zanechať pamätník, stvoriť niečo veľkého.“ A treba jej dať túto možnosť a súčasne rešpektovať jej záujmy (cit. podľa Mátej, J. 1980,

s. 6). Prof. E. Sýkora bol tvorcom koncepcie Trate mládeže, ktorú chápal ako miesto, kde sa v koncentrovanej podobe objavujú a riešia všetky problémy mládeže a ako úspešný pokus zväzu mládeže o výchovu všestranne rozvinutého mladého človeka i pokus o vytvorenie osobitnej školy spájania učenia, výchovy a práce, pri vstupe mladého človeka do života (E. Sýkora, 1982). Pedagogické náhľady E. Sýkora v päťdesiatych a polovici šesťdesiatych rokoch 20. storočia vychádzajú z myšlienok socialistickej školy a výchovy a predniesol ich na celoslovenskom seminári v marci 1956 v referáte : „Výchova nového socialistického človeka je vecou nás všetkých.“ (E. Sýkora, 1978). Slúži mu ku cti, že sa pri príležitosti 35. výr. Univerzity Komenského v Bratislave (1954), zaslúžil ako povereník školstva a osvetu, o znovunavrátanie názvu - Univerzita Komenského, pretože od r. 1939 – do r. 1954 niesla totiž názov „Slovenská univerzita“ (Mátej, 1980). Z tohto obdobia jeho pôsobenia, kde je už členom KP, je potrebné uviesť , že sa vo viacerých prejavoch a článkoch zaoberal aktuálnymi otázkami vtedajšej školy, vyučovania slovenského jazyka, čitateľskými záujmami žiakov, spoluprácou rodiny školy. Vyjadroval sa taktiež k otázkam školských zákonov, úlohe učiteľa, k jeho príprave, navrhoval napr. dať úplné stredoškolské vzdelanie mládeži. Vyslovil sa aj k zásadným otázkam školy a pedagogiky v šesťdesiatych rokoch, na zakladajúcom valnom zhromaždení SPS SAV r. 1964 v Trnave , v referáte s názvom :“ Naša pedagogická veda sa zjednocuje a organizuje“, kde svoju pozornosť venuje metodologickým otázkam, a oslabeniu vplyvu pedagogiky na riešenie vtedajších problémov vo výchove mládeže (E. Sýkora, 1978). K tejto otázke sa opäť vracia v r. 1967, keď sa objavuje myšlienka strednej všeobecnovzdelávacej školy, ku ktorej sa vyjadril na konferencii ČPS pri ČSAV v Trnave. V roku 1968 – roku vstupu okupantských vojsk Varšavskej zmluvy na naše územie, ktorý zabránil tak sľubne sa rozvíjajúcej nádeji na slobodu a skutočnú demokraciu, zabránil ideám pokroku, ktoré sa síce postupne, ale intenzívne šírili najmä v umeleckých kruhoch a kruhoch inteligencie, v sociologických kruhoch, v slobodných médiách (Slobodná Európa), samizdatoch, tajnej tlači, zakázaných autoroch a románoch (napr. D. Tatarka, M. Kundera ai.) v piesňach (Joan Baez, Bob Dylan, a i.) – ostáva profesor Sýkora verný marxistickej ideológii a pedagogike. V roku 1969 svoj postoj aj hodnotí v zborníku Pedagogika a socialistická spoločnosť 1969 – 1973, v štúdiu s názvom - Naša pedagogika po apríli 1969 (Sýkora, 1978). Hodnotí v nej dôsledne, ale z marxisticko-leninského pohľadu, päťročný vývin pedagogického myslenia u nás, jednotlivé pedagogické problémy a ukazuje ktorým otázkam treba venovať zvýšenú pozornosť. Marxistickú pedagogiku vnímal ako pomocníčku komunistickej výchovy. Bol o svojich názoroch, o postojoch a ich správnosti, hlboko presvedčený. Veril v dobro človeka. V sedemdesiatych a osemdesiatych rokoch venoval značnú pozornosť mravnej výchove, sociálnym aktivitám mládeže, problematike výchovného systému v škole vo vzťahu k iným výchov-

ným činiteľom spoločnosti, teórii a histórii mládežníckeho hnutia, ale aj otázkam vysokoškolskej pedagogiky, ktoré uverejnil v pedagogických časopisoch a zborníkoch a súborne v monografii *Dve školy socialistickej výchovy* (1978). Z príspevkov je jasne vidieť, že prof. Sýkora poznal pedagogicko-psychologické, a aj sociálno-politické problémy školy, výchovy a mládeže. Z pozície marxistického pedagóga nehládal iba príčiny stavu, ale navrhoval aj riešenia, aby sa ideál, jeho ideál o spoločnosti, stal realitou. Veril, že to, čo robí a ako to robí, je správne a prospešné pre mládež, jej organizáciu, pre školu a spoločnosť. Čo sa mu z toho podarilo dosiahnuť reálne? Žil v ilúzii.

MONOGRAFIE PROF. E. SÝKORU A ICH PRÍNOS PRE ROZVOJ PEDAGOGIKY

Obr. 1

Monografie prof. E. Sýkora – *Dve školy socialistickej výchovy* (1979)
a *Keď sa začínala budúcnosť* (1982)

Prof. E. Sýkora je autorom 2 monografií. Prvá – *Dve školy socialistickej výchovy* (1979) vychádza z jeho názoru, že existujú dve školy socialistickej výchovy – škola štátna a škola zväzácka, ktorá je školou sebvýchovy. Mladý človek sa učí, vzdeláva, je žiakom, ale súčasne sa formuje vo vlastnom svete mládeže, čím sa stáva príslušníkom mladej generácie. To sú základné myšlienky knihy, ktorá obsahuje 35 prác Ernesta Sýkora, uverejnených v rokoch 1945 až 1978. Sú tematicky zoradené do 8 kapitol. Ide v nich o minulosť a o roky osemdesiate,

20. storočia. Autor sa v nich pokúša ujasniť líniu kontinuity v budovaní socialistickej školy a socialistického mládežníckeho hnutia. V príspevkoch historickej povahy píše o tom, ako si mládež predstavovala budúcnosť bezprostredne po oslobodení r. 1945, načo boli dobré ťažkosti a prekážky, ktoré musela mládež prekonávať, prečo Trať mládeže v rokoch 1948 až 1949 mala na ňu taký ohromný vplyv. Veľa pozornosti sa v knihe venuje koncepcii organizácie mládeže, vzäzackej výchove v 50., 60. a 70.-tych rokoch. Problémy v jednotlivých obdobiach boli totiž veľmi špecifické. Riešili vzťah školy a zväzu mládeže, školy a pionierskej organizácie. II. časť knihy je venovaná širokej palete problémov „Socialistickej školy a výchovy.“ Autor sa v nej zaoberá protirečivými procesmi vo vývoji školstva päťdesiatych rokoch, prvou predstavou o zavedení úplného stredného vzdelania pre všetku mládež, problémami rozvíjania socialistického vzdelania a výchovy, výchovou v duchu revolučných tradícií, vzťahom sociálnej aktivity mládeže a jej mravnej výchovy, systémom komunistickej výchovy ai. Osobitné kapitoly sú venované vysokým školám a vysokoškolskej pedagogike ako aj pedagogike ako vede. Značnú pozornosť venuje aj významným akciám a úlohe Slovenskej pedagogickej spoločnosti a ako to sám autor nazýva, „slovenskému pedagogickému frontu“ vedenom stranou, kde základný zmysel videl profesor v „rozvíjaní neustáleho spájania pedagogiky s politikou a ideológiou.“ (s. 387). O podstate svojich myšlienok a teórií bol presvedčený. Ale história ukázala, že sa hlboko mýlil. Vzdľaľ sa realite, skutočnej demokracii a humanizmu jednak v škole a jednak v spoločnosti.

Druhou monografiou E. Sýkora je – Keď sa začínala budúcnosť (1982). Kniha sa týka pomerne krátkeho obdobia v hnutí mládeže, ide o roky 1945 - 1949. Ernest Sýkora na pozadí veľkých udalostí, na pozadí „ veľkých politických zápasov“ na čele s komunistickou stranou, ukazuje zložitost' ciest rozvoja pokrokového mládežníckeho hnutia, problémy budovania jednotnej organizácie mládeže, zápas o jej charakter a politické myslenie všetkej mládeže. Autor problematiku mládeže neizoluje, ale naopak, spája s celkovým spoločenským pohybom. V knihe ukazuje míľniky rozvoja Zväzu slovenskej mládeže (ZSM) vo vzťahu k rozvoju spoločnosti a k politickým udalostiam. Opiera sa o rozsiahly dokumentačný materiál, publikované a nepublikované pramene, o mnohé, dovtedy neznáme a nespístupňované fakty, záznamy a správy. Spája historickú vernosť o budovaní Trate mládeže (z jeho pohľadu) s intelektuálnym a emocionálnym zaujatím účastníka, čím interpretácia faktov nadobúda, ako uvádza aj Ondrej Baláž (in E. Sýkora, 1982), väčšiu presvedčivosť, sprostredkuje vernú dobovú atmosféru a je svedectvom o udalostiach, dobe a ľuďoch. Zväz slovenskej mládeže opisuje E. Sýkora ako reprezentanta mladých bojovníkov, budovateľov, nadšencov, ale súčasne aj reálnych predstaviteľov doby a tvorcov budúcnosti 20. storočia. Osobitne vyznieva heslo z Trate mládeže: My staviame Trať, trať stavia nás.“ Za mnohých účastníkov Trate mládeže i ostatných stavieb mládeže,

sme vybrali spomienky psychológa prof. Jána Gráca na Trať mládeže: „ Ako stredoškólák a vysokoškólák som pracoval na všetkých veľkých stavbách mládeže. V roku 1949 som sa ako septiman prihlásil na Trať mládeže a pracoval som pri Hronskej Dúbrave. Vždy, keď cestujem týmto krajom, upozorňujem svoje deti a známych na ten „náš“ úsek trate, ktorý sme vtedy budovali.....No, Trať mládeže a ďalšie mládežnícke stavby, to nie sú len reminiscencie, to je aj prvý vážny životný impulz, prvá orientácia mladého človeka, jeho upriamenie sa na riešenie významných úloh našej spoločenskej praxe.“ (Grác, 1980, s. 436). Práca E. Sýkora je osnovaná aj na spomienkach účastníkov diania a na vlastných skúsenostiach autora a jeho spomienkach. Kniha je členená síce historicky, jej štruktúra však je voľnejšia, než sú historické monografie. Historické časti práce dopĺňajú tematické, problémové podkapitoly, čo umožnilo autorovi spracovať ich plastickejšie a poňať do nej všetky nosné problémy povojnového života a hnutia mládeže. Treba uznať, že práca je napísaná sviežo a pútavo.

A taký aj bol profesor Ernest Sýkora ako človek v reálnom živote. To, čo hovoril, ako žil, ako učil, ako pristupoval k študentom, k mládeži, ku kolegom na Katedre pedagogiky, svedčí o jeho nezlomnej viere, túžbe a presvedčení o šťastnej budúcnosti. On sám „veľmi miloval život“, ako to vyjadrila jeho manželka, doc. Želmíra Sýkorová, CSc., keď 15. januára 2000, zomrel. Bol duchom stále mladý, zostal však v mnohých spoločenských otázkach nereálnym marxistickým pedagógom a idealistom, lebo nedokázal prijať nový duch, ktorý k nám zavial v Nežnej revolúcii roku 1989.

MOJE SPOMIENKY NA Prof. ERNESTA SÝKORU, CSc, AKO PEDAGÓGA, ŠKOLITEĽA, VEDÚCEHO PRACOVISKA, ČLOVEKA A PRIATEĽA (VIOLA GÁLOVÁ – TAMÁŠOVÁ)

V rokoch 1973 až 1978 som bola poslucháčkou štud. odboru: Mimoškolská pedagogika a vedeckou aspirantkou - doktorandkou v r. 1978 – 1981, odboru: Pedagogika, na Katedre pedagogiky FiF UK v Bratislave. Náš krúžok bol malý, bolo nás iba 9 študentiek. Denne sme sa stretávali či už v učebniach, alebo na chodbách, či v učebni Seminára pedagogiky s takými osobnosťami pedagogiky, ako boli: prof. Ernest Sýkora, prof. Jozef Mátej - vedúci KP, akademik Ondrej Pavlík, prof. Ján Kotoč, prof. Anna Štepitová, prof. Rudolf Štepanovič, prof. Peter Vajcík, ktorý síce vtedy už bol v dôchodku, ale veľmi často prichádzal na KP, a vždy nás niekto na neho, ako osobnosť, upozornil, ďalej to boli – prof. Štefan Švec, náš vedúci učiteľ ročníka (VUR), doc. Mária Brenčičová, a vtedy mladí odborní asistenti: dr. Zita Baďuríková, dr. Pavol Kompolt, dr. Jozef Pšenák, dr. Martin Žilínek, dr. Mária Števčeková, dr. Ladislav Macháček, ai. – z ktorých sa v priebehu času mnohí stali univerzitnými docentmi a profesormi. Bola to

silná zostava vysokoškolských pedagógov. Skutočné osobnosti v pedagogike, ktoré na dlhé desaťročia ich pôsobenia na KP ovplyvnili vývoj a smerovanie pedagogického myslenia, výskumu, publikačnej činnosti, dávali impulz celej slovenskej pedagogike. Nebolo ani jednej katedry pedagogiky na Slovensku, kde by boli takéto výrazné osobnosti, ako práve tu. V histórii KP sa to už nezopakovalo. Rok pred mojím nástupom na štúdiá zomrel prof. Ľudovít Bakoš, ktorého sme už žiaľ nezažili, ale sme sa z jeho učebníc učili. Katedra pedagogiky FiF UK v Bratislave bola v tom období vľajkovou loďou.

S profesorom Sýkorom som študijne a pracovne zažila 3 obdobia, a to počas denného štúdia na KP (1973 – 1978), doktorandského štúdia v Kabinete pre výskum mládež FF UK (1978 – 1981) a 5 rokov v rámci redakcie Malej encyklopédie detského a mládežníckeho hnutia na Slovensku, vo vydavateľstve Smena (1983 – 1987), kde bol vedúcim redakcie a výkonným redaktorom encyklopédie. Moje spomienky na neho sú stále veľmi živé. Učil nás (štud. odbor Mimoškolská pedagogika, vtedy čerstvo otvorený odbor) tri predmety: Pokrokové hnutie mládeže, 2 semestre, Diplomový seminár, 1 semester a Teóriu mládežníckeho hnutia, 2 semestre. Na prednášky chodil vždy presne, elegantne oblečený v obleku s kravatou (nikdy som ho nevidela v tričku, pulóvri, teniskách). Keď vošiel do triedy, sa pri pozdrave väčšinou na nás nepozrel, iba povýše nás. Nikdy si nesadol oproti nám, ale bol otočený bokom, smerom k oknu. Vybral si vždy obrovský balík papierov, pomerne poznačených listovaním v nich, boli to prednášky, rkp., ktoré si položil na stôl, ale nečítal z nich. Zahľadný do dialky, väčšinou na Dunaj, hovoril podrobne o dejinách mládežníckeho hnutia vo svete a na Slovensku. Hovoril s historickou presnosťou v dátumoch, menách, v zjazydoch, akciách mládeže, bez papiera. Detailne nám odovzdal všetky informácie, a priznám sa, že nie vždy sme rozumeli, čo sú to tie dve školy socialistickej výchovy, a čo je to stará a nová škola. Na hodinách s nami veľa nediskutoval. Moje spolužiačky, keď zistili, že si nerobí na hodinách prezenciu a dokonca sa na nás ani nedíva, prestali chodiť na hodiny. Len dve zo skupiny sme nechýbali ani raz, ja a Zlatka Belicová - Bakošová. Poctivo sme všetko cez kopírak zapisovali, a posúvali prednášky našim dievčatám do krúžku, aby sa mohli z nich učiť na skúšku. Učebnice, ani na jeden jeho predmet, neexistovali. Kniha, Dve školy socialistickej výchovy, vyšla až po skončení nášho štúdia, v r. 1978. Boli to náročné 4-hodinovky. O budovaní Trate mládeže, kedy bol aj predsedom ZSM a hlavným tvorcom projektu TM, a aj o neskorších stavbách mládeže, hovoril s nadšením, obrovským elánom, i keď nás pohľadom nekontaktoval. Akoby sa bál stretnutia pohľadu so študentkami. Boli sme pritom často iba dve na hodine. Na predmete Diplomový seminár – väčšina z nás písala diplomovú prácu u neho, sme ho 1-2 razy pozvali na pohárik vína do Krymu. Neodmietol, a my sme sa z toho tešili, jednak, že nie sme v škole a jednak, že nám bude rozprávať svoje zážitky zo stavieb mládeže, hlavne z Trate mládeže. Hovoril o všetkých

kultúrnych, športových, literárnych a iných súťažiach mladých na Trati. Ohúril nás číslom - 47 tisíc mladých, ktorí sa zapojili v r. 1947 – 49 do budovateľských aktivít na TM, do budovania vojnou zničenej vlasti. Hovoril o víťazstvách, ale aj o chybách, ktoré sa udiali v mládežníckom hnutí. Vzhliadali sme na neho s obdivom a úctou. Som presvedčená, že hovoril pravdu. Poznali sme ho ako človeka, ktorý hovorí pravdu. Teraz už viem, že z pohľadu marxistického pedagóga, vtedy sme to ale vôbec neriešili. Všetci sme boli členmi SZM, niektorí už aj členmi KSČ. Ja nie, ani neskôr. Bol promótorom na našej promócií, 24. nov. 1978, obr. 2 a 3. Keď si ma vybral za aspirantku (pozn. ukončenie aspirantúry pod profesorovým vedením, a obhajoba CSc. neboli priamočiarym procesom, prežila som trnistú cestu ku sláve, a do toho prišla Nežná revolúcia 1989, a všetko bolo obrátené na ruby) a nastúpila som do Kabinetu pre výskum mládeže, vedela som, že otázky života mládeže sú mi blízke, že sa nimi chcem zaoberať, hlavne z historického hľadiska a že mal prof. Sýkora na mňa v tomto obrovský vplyv. Musím zároveň vyhlásiť, že nás nikdy nezaťažoval straníckymi a ideovo-politickými otázkami. Nikdy, za čo som mu vďačná. Keď mi vo vyd. Smena daroval svoju čerstvo vydanú druhú knihu – Keď sa začínala budúcnosť (1983), mi ako venovanie napísal : “ Súdružke (bolo to oficiálne pomenovanie vtedy) Dr. Viole Tamásovej so želaním, aby ostala verná rozvíjaniu teórie a histórie mládežníckeho hnutia, venuje dňa 10. II. 1983 E. Sýkora.“ Zostala som mu verná, pán profesor!

Ešte jednu stránku profesora Sýkora treba spomenúť. Umeleckú. Jeho hlboké znalosti domácej a svetovej krásnej literatúry, vzťah k slovenskému výtvarnému umeniu, maliarom a sochárom, ktorých mnohé diela vlastnil a môj obdiv mu patrí aj ako vynikajúcemu znalcovi a interpretovi slovenských ľudových piesní. Mnohých už zabudnutých. Spieval nám ich často na katedrových podujatiach, sviatkoch MDŽ, či v Kabinete pre výskum mládeže, ak bola spoločenská udalosť, ale aj doma, u neho na Kolibe, na Husovej 8, kde nás rád privítal, pohostil a tešil sa s nami. Mali sme radi tieto milé a priateľské posedenia u neho. Profesor Ernest Sýkora, ako človek, pedagóg, neskôr kolega, mal skvelé ľudské vlastnosti. Som rada, že som Vás pán profesor stretla na ceste mojím životom!

Z MALEJ FOTOGALÉRIE AUTORKY ČLÁNKU

Obr. 2

Slávnostná promócia študijného odboru Mimoškolská pedagogika – 24. nov. 1978.
Spektability a honorability z KP – prof. R. Štepanovič – dekan fakulty, v strede,
horný rad, prof. Jozef Mátej – vedúci KP, prvý zľava, doc. Mária Brenčičová druhá zprava
a prof. Ernest Sýkora ako promótor – prvý zprava, dolu

Obr. 3

Profesor E. Sýkora odovzdáva diplom
autorke článku, absolventke odboru,
Viole Gálovej

LITERATÚRA

- Čierna – Lantayová, D. (1974). *Pokrokové študentské hnutie na Slovensku/ 1918-1939*. Bratislava: SPN.
- Hrozáni – Tkadlečková, H. (1956). *Slovenská mládež v obrane republiky proti fašizmu*. Bratislava: SPN.
- Grác, J. (1982). SZM a rozvoj pracovnej iniciatívy mládeže. In Sýkora, E. – Malík, M. (eds). *Trat' mládeže a súčasnosť. Zborník k 30. výročiu ukončenia Trate mládeže*. Bratislava: Smena, s. 436- 448.
- Chrobáková, H. (1953). Ministr školství a osvěty, Ernest Sýkora. *Pedagogika*, 1, č. 2. https://www.google.com/search?q=ernest+s%C3%BDkora%2C+Zdenek+Nejedl%C3%BD&sca_esv=571531489&rlz=1C1GCEA_enSK898SK898&ei=OCchZcHdKJr87_UPrfSRmAU&ved=0ahUKEwjB2eGF0uOBAXUa_rsIHS16BFMQ4dUDCBA&uact=5&oq=ernest+s%C3%BDkora%2C+Zdenek+Nejedl%C3%BD&gs_lp=Egxn d3Mtd2l6LXNlcnAiH2VybmVzdCBzw71rb3JhLCBaZGVuZWwsgTmVqZWRSw70yBRAhGKABMgUQIRigAUj-iAFQqAdY-X1wAXgAkAEAMAGiAaAB8Q-qAQQyLjE1uAEDyAEA-AEBwgIGEAAYFhgewgIHECEYoAEYCsICBBAhGBXiAwQYASBBiAYB&sclient=gws-wiz-serp
- Kolektív autorov. (1987). *Malá encyklopédia pokrokového detského a mládežníckeho hnutia na Slovensku. Heslár a vybrané ukážky*. Bratislava: Smena.
- Macháček, L. (1980). *Mládež a spoločnosť*. Bratislava: Smena.
- Macháček, L., Ošmerová, J. ,& Bednárik. R. (1982). Výskum mládeže v SSR. *Sociologický časopis / Czech Sociological Review*, roč, 18, č. 2, s. 235- 238.
- Malík, M. (1980). Rozvoj pracovných hnutí mládeže v ČSM. In Sýkora, E. – Malík, M.(eds). *Trat' mládeže a súčasnosť. Zborník k 30. výročiu ukončenia Trate mládeže*. Bratislava: Smena, s. 175 – 192.
- Mátej, J. (1980). Pedagogické dielo prof. PhDr. Ernesta Sýkoru, CSc. *PAEDAGOGICA – Zborník Filozofickej fakulty UK a Pedagogickej fakulty UK*, roč. 5, s. 1 - 10. https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kped/projekty/Archiv_Paedagogica/5_-_3.pdf
- Straka, J. (1974). *K dejinám protifašistického boja mládeže na Slovensku*. Bratislava: Smena.
- Straka, J. (1978). *Študentské hnutie na Slovensku v období národnej a demokratickej revolúcie*. Bratislava: Smena.
- Sýkora, E. (1979). *Dve školy socialistickej výchovy*. Bratislava: SPN
- Sýkora, E. (1982). *Keď sa začínala budúcnosť*. Bratislava: Smena.
- Tamášová, V. (2005). *Generačná kontinuita a história organizácií mladých na Slovensku – YMCA, YWCA, Orol, Sokol, FRTJ, Slovenský skauting*. Bratislava: Lingos.
- Tkadlečková, H. (1964). *Dejiny Komsomolu na Slovensku*. Bratislava: Smena.
- Tkadlečková, H. (1982). *Miesto Komsomolu v slovenskom robotníckom hnutí*. Bratislava: Smena.
- Žilínek, M. (1982). *Pokrokové stredoškolské hnutie na Slovensku*. Bratislava: Smena.

SUMMARY

The author of this paper, entitled „Prof. Ernest Sýkora – the starting point of the future“, has decided to evaluate the life and works of a late personality of marxist pedagogy, the professor E. Sýkora, who was a member of the Department of Pedagogy at Faculty of Arts Comenius University for a long time. She has analyzed his life and work through five different angles, i.e. Ernest Sýkora’s life milestones, - at the Faculty of Arts Comenius University and at Department of Pedagogy in Bratislava, - Prof. Sýkora’s pedagogic thoughts, - his monographs and their contribution to the development of pedagogy, and her Personal memories on him as a pedagogue, her PhD. supervisor, the head of the department, a human being and her friend.

Kontaktné údaje:

prof. PhDr. Viola Tamášová, CSc.
Katedra školskej pedagogiky a psychológie
Vysoká škola DTI
Sládkovičova 533/20, 018 41 Dubnica nad Váhom
tamasova@dti.sk